

TÍTOL: MÚSICS OBLIDATS. DOS ORGANISTES CATALANS: IGNASI MAYMÓ I ROBERT GOVERNA

AUTORA: *Eva Muns*

Aquests dos músics catalans de meitat del s. XIX, formats a Montserrat, destacaren com a organistes. Ignasi Maymó, va destacar també com a professor de piano i compositor, si bé no va poder desenvolupar amb plenitud els seus dots degut a la seva mort prematura. El mestre Governà, va dedicar la seva vida a la música, excel·lint com a organista i en la composició de temes religiosos i cançons profanes.

Ignasi Maymó i Martí (*), va néixer a Tàrrega el 16 de març de 1850. Va ser el primer fill, l'hereu del matrimoni format per Menna Maymó i Maria Martí, que van tenir altres fills: Josefa, Ramona i Francisco. Menna Maymó tenia una modesta indústria de fideueria, però la seva afició artística la deixava anar exercint com a músic de capella, lluint una bella veu de tenor i tocant la flauta. Influït per la disposició del seu pare envers la música, Ignasi Maymó es va sentir atret de ben petit per aquest art i per inclinació pròpia unida al suggeriment del seu pare, ingressa a Montserrat com a escolà. A Montserrat hi cursa tots els estudis naturals de la seva edat i la carrera musical, dirigit principalment pel P. Caño.

Ignasi Maymó sentirà al llarg de la seva vida gran estima per Montserrat. Perfeccionarà les seves qualitats musicals i coincidirà els primers anys de la seva estada amb Robert Governà, un escolà recent arribat, a qui donarà classes fins l'any en què Maymó, complerta l'edat reglamentària ha d'abandonar el monestir. L'amistat entre Maymo i Governà es perllongarà després, fins el punt que el deixeble amb el pas dels anys, dedicarà algunes obres al seu mestre de l'Escolania. Acabats els estudis a Montserrat, Maymó s'instal·la a Barcelona on segueix els estudis de perfeccionament de piano sota la direcció dels mestres Joan Baptista Pujol, Bartomeu Blanch i Anselm Barba, dóna classes particulars i participa en festes populars a Girona. Exerceix de mestre dels Cors de Clavé. Com a professor de piano gaudeix de molt renom

entre les seves deixebles que pertanyen a famílies benestants de Barcelona. Va ser nomenat mestre auxiliar d'orgue de la catedral de Barcelona, on sovint substituïa el seu titular mestre Marraco i dirigia els assaigs de l'escolania de la catedral per a prendre part en la representació d'una òpera italiana "La Comare" que s'havia d'estrenar al Teatre Principal. Va compondre diverses obres, la major part de les quals s'han perdut. Es conserven, però Message partitura per a veu i piano de marcat signe romàntic, escrita amb motiu de la seva ruptura amorosa (a mi ninfa dile, dile que muero...), una "Gran Marxa" en commemoració del mil·lenari de Montserrat (1880), celebració en la que hi participà com a organista; Caprici galop brillant, per a piano, "Lamentacions" per a ser cantades en el Septenari dels Dolors, de Tàrrega, "Introït" per a orquestra i veus destinat a l'Ofici de la Mare de Déu de l'Alba, una simfonia, novenes, Goigs, Marxes i composicions per a orquestra i piano, una obra per a orquestra amb variacions de fiscorn obligat, una obra lírica "El favorito de la Corte" que no va poder veure estrenada degut a la seva mort prematura. D'aquesta obra s'explica que a la mort d'Ignasi, el seu germà Francisco va encarregar la instrumentació de l'obra, que era l'únic detall que mancava, a un músic major (P.C) d'una banda de Barcelona, i li va abonar cinquanta pessetes per l'encàrrec. Va passar el temps, sense que el músic donés senyals de vida, fins que un dia que Francisco va anar a Barcelona al teatre, va veure representada una obra amb una música que li era familiar i li va semblar que era la del "Favorito", sense que constés enlloc el nom del seu autor. Va fer alguna gestió per veure si es tractava d'un plagiat, però no en va poder treure l'aigua clara. I de l'obra original no se'n va saber res més.

El mestre Maymó manifestava els seus sentiments a través de la correspondència, si bé aquesta s'ha perdut. S'explica que es va enamorar d'una jove barcelonina, i aquesta el va correspondre, però degut a les pressions familiars de la noia, va haver de deixar la relació i ella va prendre la resolució de no unir-se a ningú altre i va romandre fidel a aquesta decisió de per vida, fins i tot després de la mort del mestre. Molt delicat de salut, el motiu de la mort També està vinculat a la música. Ignasi Maymó havia escrit una "*Marxa solemne*" per al moment de l'entrada de la processó del Corpus a la Catedral de Barcelona. Tenia la partitura a punt per interpretar-la ell mateix,

però com l'acte s'endarreria, Ignasi va sortir a fer temps, amb tan mala fortuna que va arribar la processó i ell no hi era. Un músic ocasional, que es devia creure que no hi havia ningú per interpretar-la, es posà a tocar-la a l'orgue. El mestre Maymó i els seus companys es varen adonar del que passava i van córrer, però ja era tard. Ignasi Maymó va tenir tal disgust de sentir profanada la seva obra en mans d'un altre, que la seva salut ja deteriorada se'n ressentí greument per aquest fet i marxà a Tàrrrega per descansar, si bé al cap de pocs mesos no ho va superar i el 17 de desembre de 1881, moria a l'edat de 31 anys.

El Mestre Robert Goberna

Robert Goberna i Franchi va néixer a Barcelona l'any 1858. Els seus pares, sense medis econòmics per a instruir el seu fill, van aconseguir, mitjançant una persona coneguda, el seu ingrés a l'Escolania de Montserrat on hi obtingué plaça l'any 1866.

Va ser tant gran l'aprofitament de Goberna a Montserrat, que als onze anys li va ser encomanat el càrrec d'organista. Acabada la seva permanència a Montserrat, l'any 1874, va continuar els seus estudis de piano a Barcelona sota la direcció dels mestres Pujol i Vidiella, sobresortint al cap de poc temps entre els millors pianistes de la ciutat.

A partir d'aleshores van començar les seves actuacions en els cafès La Alhambra i Las Delicias passant més tard a substituir el mestre Albènic en el Cafè Colon. Simultàniament feia les suplències del mestre Frigola com a organista a la Parròquia de la Concepció de Barcelona, càrrec que va exercir des de l'any 1876 fins poc abans del seu traspàs. Amb motiu de l'Exposició Universal, l'any 1888, va donar més de vint concerts en el gran orgue del palau de Belles Arts, tocant la majoria d'obres pròpies, per la qual cosa va ser distingit amb el títol d'Organista Honorari de l'Ajuntament. En aquests concerts va alternar amb els mestres Gigout, Guilmanf Widor i Saint Saens. El 6 d'agost de 1906 quan es dirigia a Sudamèrica en qualitat de concertista d'orgue a bord del transatlàntic "Cirio", va naufragar en els bancs de sorra "Las Hormigas" de Torreveija, salvant-se miraculosament.

Va inaugurar nombrosos orgues a les ciutats de Barcelona, Madrid, València, Bilbao, Mallorca. Va ser cridat a actuar en el Gran Orgue del Palau Imperial de San Petersburg, honor que declinà per no ser-li possible el desplaçament.

Va ser un dels millors organistes de la seva època i va consagrar gairebé tota la seva activitat al gènere religiós i potser per aquest motiu no va ser tan conegut com altres mestres.

Va actuar com a mestre director de la societat coral "Euterpe" i de l'Orfeó Barcelonès; fundador de l'Associació Barcelonesa de Quintets i de la "Societat de Concerts" que posteriorment va continuar el mestre Enric Granados i va tenir diversos càrrecs honoraris a l'Orfeó Barcelonès i al Conservatori Musical Femení.

Va publicar un mètode d'orgue que li valgué els més entusiastes elogis dels mestres Guilmant i Gigout, del qual se'n van imprimir sis edicions exhaurides en l'actualitat. Com a publicista va col.laborar amb diverses revistes musicals i exercí la crítica a les pàgines musicals de La Vanguardia i Les Notícies, durant anys. L'orgue, el seu instrument preferit, que Governava considerava el rei dels instruments, va ser motiu de nombrosos escrits per part del mestre que van ser publicats amb l'interès de divulgar el seu estudi i coneixement.

Com a professor de piano, activitat a la que també es va dedicar, van destacar els seus deixebles Joaquim Malats, Frederic Longàs, Joan Gibert Camins i Eugeni Badia, que va ser mestre auxiliar de Governava a la Capella de la Concepció.

Com a compositor va deixar un considerable nombre d'obres de caràcter religiós: dotze *Misses de Rèquiem*, deu *Misses de Glòria*, vuit *Salves*, *Himnes*, *Te Deums* i gran repertori de motets així com diverses obres per a instrument d'arc, per a piano, obres per a veu i per a cor, ben estructurades i melòdiques, com *Mazurka de saló per a piano*, etc. L'any 1887, la seva obra *Salve Regina per a quatre veus i orquestra* va ser guardonada amb el primer premi en el Certamen Musical de la Ciutat de València.

Diverses adversitats de família li van servir per mostrar els seus arrelats sentiments i fe cristiana. El mestre Governa va tenir un fill, Alexandre, a qui va transmetre el fort sentiment religiós que ell mateix professava. La sensibilitat del fill del mestre és ben palesa en aquest poema dedicat a la Verge de Montserrat i que va incloure's en el programa del concert pòstum dedicat al seu pare:

Muntanyes santes, plenes de flaire
de Catalunya sou el capçal.
La Verge Santa, la Moreneta
del cim del tron ens està vetllant
per beneir-nos amb son fillet.
Que n'és d'hermosa la Moreneta!
Companys anem, anem-hi corrent.
Volgué ser Reina i per son tron
eixes muntanyes volgué escollir.
Des d'eixa serra d'encís voltada
vulgueu-nos Mare, a tots beneir!

A l'article titulat "L'Orgue", escrit pel mestre Goberna, s'agermanen les dues característiques més destacades de la seva personalitat, com són l'espiritualitat i la passió pel seu instrument preferit. Així escriu: "El sentiment religiós no ha creat res més admirable com l'orgue. Aquest instrument espiritual és un eco admirable de la veu de Déu, que envaeix gloriósament tots els àmbits del món i penetra fins els més recondits secrets dels llocs i de la consciència dels homes.

Les primitives construccions d'aquests instruments eren reduïdíssimes, ja que el joc de registres era compost senzillament de flautes i algun altre complement semblant, de manera que només servien per acompanyar, doncs la tessitura del teclat era relativament curta. Aquesta construcció es va anar perfeccionant i a imitació dels flautats, van aparèixer violes, violins Basson en els registres, fins arribar a la difícil construcció del *ple*, el registre dogmàticament escolàstic que va proporcionar a l'orgue la riquesa més positiva en sonoritat potent, dintre de la seva construcció i el timbre incomparable del

qual no ha sigut encara superat pels constructors moderns; el ple, en l'orgue és el dolor d'un plor que anhela felicitat, un orgue sense aquest registre és flor sense aroma, és cos inanimat.

La lògica s'ha mantingut i ha avançat i els veritables artistes de la construcció d'orgues han avançat, acumulant amb sàvia perfecció la reunió de tots els instruments music coneguts, i avui, aquell instrument senzill, s'ha convertit en monumental concert de timbres d'heterogènia psicologia i combinats en dos, tres, 4 o 5 teclats, més el de pedals. La seva expressió total o individual en els registres; pedals per a les combinacions ràpides i amb el *trèmolo* realitzen un conjunt ideal meravellós, conjunt que només podia inspirar-lo el Creador de l'Univers.

En l'orgue estan les veus de tota la humanitat, l'orgue és l'orquestra més harmonitzada que existeix; l'orgue, doncs, té dret a posseir tots els secrets dels timbres que produeixen les veus dels mortals, i ja que des de les seves primitives construccions foren adaptats els timbres dels pocs instruments que es coneixien, just és justíssim, que se segueixi per aquest camí, doncs l'instrument inspirat per Déu és irrevocablement digne i per tant exigeix que en les súpriques del temple estiguin unides totes les veus, nenes i homes, verges i matrones, vells i joves, religiosos i seglars; tots a l'unís, siguin acompanyats per les harmonies del més ric dels instruments, amb tots els seus timbres, amb tots els seus tons i junts repeteixin sens parar el versicle del Salm 150: *"Alabeu al Senyor amb el so de les trompetes; canteu les seves lloances amb el salteri i l'arpa; uniu tots els instruments músics i feu acords concerts a glòria seva. Lloeu-lo amb el so harmoniós dels timbals, al seu compàs ressonin cants de jubilo i tota aquesta alegre melodia sigui en lloança del Senyor. Laudate eum in sono tuboe, etc"*. Així diu el Salm 150 i aquesta és la base que ens serveix en aquests moments per recolzar el desenvolupament dels orgues moderns en tita la seva força, en les noves construccions s'han de combinar tots els avenços de l'època, inclús l'arpa, el piano i quantes manifestacions es vagin creant en timbres diferents; tot ha de proporcionar-se per a honra del que regeix la intel·ligència humana. *Ell* inspira, per tant dediquem-li en *Ell* el fruit d'aquest ingeni".

La mort del mestre Goberna li sobrevingué el 4 d'octubre de 1934, en el seu càrrec de mestre de capella i organista de la Parròquia de la Concepció, càrrec que desenvolupà durant 58 anys.

El Centre de Cultura d'aquesta parròquia, el 22 d'abril de 1945 va dedicar-li un homenatge celebrant una vetllada musical, en el que hi van participar els seus mestres Nadal Puig i J. Gibert Camins, un cor de nens, un sextet de corda, solistes, orgue i l'antic Cor de Filles de Maria i Teresianes de la parròquia. El programa estava format íntegrament per composicions originals del mestre Goberna, amb els següents títols: Cançó dels Escolans, La Moreneta, Pesar (sextet de corda), Rosa de Jericó, Del bon Jesús al cor, Astro Esplendent, L'ocellet, Mar i cel, Lágrimas (Meditación), La Rosa Marcida, Oh Reina i Mare sublim, L'herba de l'Amor, Eres del Verbo Divino, A la Verge de Montserrat, Defalliment, Dulce Pensar (Nocturn), Salve Regina, etc.

- - - - -

PENSAMENTS DEL MESTRE GOBERNA

Les Set Paraules de Jesús en la Creu son les set notes de la música, únic veritable consol de la humanitat

Música és amor, música és essència divina del sentiment, música és l'esclat de l'esperit que es derrama, perquè la paraula per si sola és poca cosa, i els seus colors apagats... sense vida.

Si em fos possible tornar a néixer, però amb la condició precisa de viure sense sentir ni conèixer la música, contestaria que així com el cos no pot viure sense la salut de l'esperit, la vida sense sentir la música no té al·licient, és una mort eterna.

(*) *Semblança biogràfica extreta del setmanari "Acció Comarcal", de Tàrraga i de referències aportades per la Sra. Núria Maymó, neboda-néta del músic.*